

ПІЗНАЙТЕ ПРАВДУ
А ПРАВДА
ОСВОБОДИТЬ ВАС.

ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК

THE ORTHODOX HERALD

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ.

ЗА НАРД
І
ЗА ВІРУ.

РІК I.

ВІННІПЕГ, МАН., ЖОВТЕНЬ, 1924

ЧИСЛО 7

ПАСТИРЯМ І ДІТЯМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ

МОІМ ДОРОГИМ БРАТАМ І СЕСТРАМ, ЕДНІСТЮ ХРИСТОВИХ ВІРИ І ЛЮБОВІ ОБЄДНАНИМ В РІДНІЙ ЦЕРКВІ.

ВО ІМЯ ОТЦЯ І СИНА І СВЯТОГО ДУХА.

З ласки Божої, волею Української Православної Церкви з Рідного Краю я був висланий, як посланець Її до наших братів в Канаді і Америці. Велична місія була положена на мене — благовістити моїм Братам та Сестрам про велику милість Божу до нашого народу, про велику радість, яка стала і в теперішні, такі сумні для нашого народу часи, про відродження прадідної Церкви нашого народу, — його Рідної Матери.

Мене було покликано за море піти і тут знайти дітей Українського Народу, принести їм ту велику радість Воскресіння Рідної Матери — Української Православної Церкви, сповістити, що від тепер в духовім житті нашого народу почалась нова доба: Рідна Церква тільки рідною стежкою має вести наш побожний народ до Царства Божого, заповіданого нам нашим Божественным Учителем — Сином Божим. І поклала Рідна Церква на мене великий обовязок: будити приспаних віковим сном духової темряви і занедбання. Братів, на яких ще й досі лежить пляма минулого поневолення, минулой темної роботи чи то Поляків, чи Москвинів, кликати змити з себе ці плями і чистими од бруду, нанесеної нещасним минулым, під проводом Рідної Матери — Української Православної Церкви стреміти до вічного світу Царства Божого, стреміти правду Божу втілити в житті і нашого, так жадного на сю Божу правду, побожного народу. На зустріч нових світлих днів

житті візьміть краї з цього зовнішнього світу, які відійшли рідних Братів і Сестер. Рідна Церква, вічного правдою Божих навчань, святістю всенародних палкіх молитов, силою своєї непоборимої віри має виблагати у Небесного Отця сі нові світлі дні, має силою своєї віри, своїх святих поривів піддигнути наш народ на велику любов до самозабуття, на велику працю до самооформування, во ім'я зведення і до нашого народу Божого Царства — царства миру, свободи, любові і світлої праці. Зникнути мусять перед тим всенароднім поривом віри і любові в Рідній Церкві усі страшні привиди нашого нещасного, темного і захривленого минулого.

Божа ласка з світлим ділом Рідної Церкви і Її матернім почутті Ії вірними синами і тут за морем, почуті тими, в грудях яких беться серце вірне Божій правді і повне любові до Рідного нещасного краю й народу.

Тільки з словом Христового благовістя, без усяких на-
казів і призначень з гори, прийшов я, як посланець Рідної Церкви до своїх братів по вірі в Канаді і щасливий свідомістю, що тільки з рук їх приняв я право на своє служіння Українській Православній Церкві в Канаді, як її архипастир. Щасливий, що в наші часи повторюється свята і чиста традиція першо-християнських часів, коли Церква, всенародна, в пориві довірря і любові обирала і приймала свого архипастиря, доручаючи йому саме дороге — свої душі.

З цього менту я мав радість побувати в різких куточках Канади, де лише є діти Рідної Церкви. Богато святих, незабутних хвилин всенародного пориву Христових віри і любові пережив я. Назавжди незабутніми залишаються для мене та щирість і сердешність, з якою Брати та Сестри і їх діти витали мене в своїх бідненьких, але таких міліх церковцях, так нагадуючих первісні часи Христової віри, коли ще не було величніх камянниць-храмів, як тепер, але серце було найбільш чудовим Божим храмом, про красу якого нагадують нам цілі сонми святих мучеників і подвижників того часу.

Радий зазначити, що парафії Української Православної Церкви в Канаді досягли такої сили організації і такого міцного єднання духа, які тільки можливі в умовинах канадського життя. Я бачив зворушуючу любов до своєї матері-церкви, велику відданість її ділу і велику жертвеність на її потреби. Я радий був наочно переконатись, що Українська Православна Церква в Канаді по силі свого духа, по високій свідомості своїх духовних дітей є незломна

сила, яку ніщо зломати не може. Радий також зазначити, що такою вона стала завдяки самовідданій до забуття себе світлій праці пастирів і активних синів Її, та мудрому керуванню нею Ії Консисторії, Адміністратора і Брацтва. Та боротьба, яку світлі діячі Рідної Церкви в Канаді винесли на своїх раменах, за діло Її, залишилась назавжди най-світлішою добою життя Української Православної Церкви в Канаді, бо оздоблена вона високою ідеїністю, цілковитою безкористністю і разом з тим незломністю сили духа перших борців за народне діло відродження Рідної Церкви.

Сердечно — зворушуючо прийняла мене Українська Православна Церква в Канаді і хоч усіх витань її я не відношу тільки до себе, особисто, але вони надто дорогі мені. Я знаю, що витаночи післанця Рідної Церкви, мої Брати і Сестри витали велике діло Її і в сих витаннях виявляли свою волю прилучитися до того діла, бути і вірними дітьми Рідної Церкви і Її апостолами.

Сердешна подяка усім Парохіям і їх Пастирам за радісні хвилини доставлені мені: раділа душа зростом доброго діла і підносила до Бога з тихими словами відданості Божій волі і віячності за благословіння.

Ми, Люbi Брати та Сестри, на великій межі в житті рідного народу, ми живемо в неповторимий час його ро-
дження. Силою своєї свідомості він приходить до життя. В тяжких муках народження він витворює обличі сучасні форми того життя. В таопічкі
що залишились самим собою, захоронили своє окремішність, свою в'ялість, свою красу, повертається до старих, рідних, часом забутих жерел.

Мимохіт в сей великий час приходить до спомину днів, повні невиразимої сили на тхнення, видіння Пророка Езекіїла кістяків на полі, які ожили. Чув він Голос Божий: Ви кістяки, сухі, вислухайте слово Господнє. Так говорить Господь Бог до сих костей: ось Я вдихну у вас духа, щоб ви поробились знов живими" (Езек. XXXVII — 4. 5.). І ожили сі кістяки на очах пророка і да він Господь йому наказ: „Сину чоловічий! Отті кости, се все для Ізраїля. Вони мовлять: кости наші висхли, надія наша зникла, бо ми відірвались від коріння. Тим же то вискажи пророцтво і скажи ім: Так говорить Господь Бог: Ось Я поодчиняю гроби ваши і виведу вас, мій народе, з гробів сих". Пророком Езекіїлом стає вона свому народові і по Божій стежці веде його.

І ми могли сказати: „Кости наші висхли, надія наша зникла, бо ми відірвались від коріння" і на нашому народному полі богато таких кістяків нагромадилося, час теж відірвали були від коріння, засудили на смерть і сохли ми і радили ті, що хотіли нашої смерті... Ал-ж Божа ласка зглянулась над нашим народом: богато таких кістяків ожили і Церква Рідна, що теж була засуджена на небуття, прокинулася до життя; силою своєї віри Вона одчиняє „гроби наші і виводить нас з гробів сих". Пророком Езекіїлом стає вона свому народові і по Божій стежці веде його.

Святі завдання Воля Божа положила на наше покоління:

Високо знов піднести хоругов Прадідної Церкви —

Святої Мучениці на віковому хресті нашої нещасної ми-

нувшини і під провід її усім стати, аби всенародною єд-

ністю віри і любові наблизити до нас царство Боже, аби

народ свій піднести в силі і освіті, вирвати його з неволі

темряви і лукавого визискування темних сил.

Тяжка наруга в минувшині над правою Божою і над найбільшою святістю душі нашого народу — його Православною Церквою мусить бути змита. Сю наругу, се дике насильство над душою цілого народа, безпримірне в істо-

рії всесвіту зчинили Поляки так званою релігійною унією в кінці XVI віку, а Москвина купівлею нашої церкви вік пізнійше. І першими і другими се робилось не во ім'я Хри-

ста, не во ім'я Його святого діла примирення чоловіка з Богом, ні, а во ім'я примирення чи з польською чи з мос-

квинською неволею, во ім'я знищення на віки усього на-

шого народу. Дійсно, — се могло бути діло лише діавола

— противника Божого, лише тільки він міг чавіяти думку — діло Христової свободи і любови обернути на ціли поневолення і затемнення. — Віки крівавої боротьби, безліч невимовних страждань нашого народу залишається назавжди чорною плямою на творцях і робітниках чи то польської акції в унії, чи то роботи Москвинів після загарбання нашої Церкви. Тяжку відповідь прийдеться дати ім перед престолом Правосудного Бога.

Як унія так і московська робота могли зродитися і жити підтримкою насильств лише в час безправності нашого народу і його темряви, тоді тільки могла бути так тяжко поругана правда Божа. Але-ж Бог безкарно поруганий не може бути, і тепер над насильниками ведеться суд Божий. Силою свідомості своїх дітей рідна нашему народові Українська Православна Церква розірвала ті пута, в які вона була віками і здавалось назавжди закута... Відродилася вона в тяжкій останній боротьбі за своє життя і могутня вона, непоборима, бо за святу Божу правду піднеслася вона на боротьбу. Ласка Божа з нею: за недовгий час свого життя вона встигла об'єднати усе свідоме з посеред нашого народу і тепер числити тисячі парапії і мілюни своїх дітей... Сила її в незломності віри в Бога, в святу Божу правду, сила її в чистоті бажань послужити свому народові, сила її в вірності старим заповітам прадідньої Православної Церкви.

З тяжкими надривами, в жахливі часи громадянської боротьби і крівавого терору відродилася Вона у всенародному зусиллі і тому так дорога, так близька вона нашему народові. Знов зайніла вона те місце, яке займала в житті нашого народу в тяжкі роки 16-17 століть, місце його Рідної Матери, якій тільки одній можна віддати своє серце, доручити повести по приказаній Божими заповітами стежки.

В боротьбі все народжується. Сам Син Божий говорив, що меч і огонь Він приніс на землю (Лука XII, 49). Своїх учеників не раз попереджував, що їх чекає тяжка боротьба (Мат. X, 17, 19) Вся історія Церкви, особливо в перші віки, тяжка боротьба. І нас вона чекає, неминуча, як закон ття і розвитку. Але-ж і в боротьбі сій, навіть, коли вона

учча, все-ж чистими, непорочними ми мусимо бути, бо чисті серцем, по слову Сина Божого, узрять Бога. Еджуючи своїх учеників, що їх чекає боротьба за діло. Він дав ім заповіт і мудрими бути як змії і не-лінними як голуби. Святий Апостол Павло, пишучи до вірних в Ефесі, яскраво зазначив, з чим ми повинні боротися: „Наша боротьба не з тілом і кровю, а з кязівствами і з властями і з миродержителями тьми віка сего, з піднебесними духами злоби” (Еф. VII-12). Переводячи се на сучасну мову, уча боротьба мусить мати не персональний характер, як полятати в брудній лайці та особистих нападах, нікого ні в чому не переконуючих, а тільки збільшуючих злобу. Так борються тепер противники світлого діла Рідної Церкви, таку боротьбу ми і залишимо їм. Боротьба Рідної Церкви за спасіння нашого народу мусить бути гільки ідеологічною, тобто боротьбою лише певного світогляду, певної ідеї, боротьбою духа правди і любові, що і борючись, хоче не одштовхнути, а пригорнути, не вразити гірко брудною лайкою, а переконати річевими доказами і силою духа віри, чистотою засобів та святістю своєї мети примирити з собою. Така боротьба достойна Рідної Церкви і таку боротьбу, хочу вірити, будуть во імя Боже вести усі діти Рідної Церкви разом з їх Пастирами.

Син Божий своїм ученикам, яких серце мабуть не раз здрігалося при думці, яка величчя місія на них кладеться, сказав: „Не бійся мале стадо, бо вволив Бог дарувати вам царство” (Лука, XII, 32). Справдилось слово Божественного Учителя: весь світ схилився перед силою віри, непохитністю духа і святістю перших робітників діла Божого — апостолів і пішов за ними.

Нехай же сі дорогі слова Нашого Божественного Учителя зміцнить і наш дух для праці в сучасний, так важкий мент в житті нашої Церкви і Народу.

З тихою молитвою, в покорі волі Божій певна святости свого діла нехай і тут в Канаді Рідна Церква піднесеться на велику працю посеред свого народу, єднає його любовю Христовою і по вірі нашій ласка Божа буде з нами.

Благословіння Господнє Пастирам і Дітям Рідної Церкви на землі канадській.

Завжди молитиму Небесного Отця, аби благодать Святого Духа зміцняла сили робітників її і охороняла від усього лихого їх дітей і усіх нас направляла до єдиної високої мети нашого життя — Царства Божого. Амінь.

З ласки Божої і волею Церкви

† Архиєпископ Канадський і Американський
Іоанн Теодорович.

Давфін, Ман., 18-X-1924.

ДУМКИ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ.

„Наши маняки дуже часто люблять ставити нам польський „католицизм” як приклад до наслідування”, пише перемиський „Український Голос” (ч. 25) й доводить, що польський „католицизм” такий біденський, що тільки „маняки” можуть його захвалювати.

Гаразд, ми вповні з сим погоджуємося, і то не тільки про польський католицизм, але про католицизм взагалі, але що сказати про папу, котрий носиться з польським католицизмом, як баба зі ступою? Чи й він „маняк”? Входить, що так...

Перемиський „Український Голос” (ч. 22) в статті п. з. „Наша відповідь” дуже обурюється, що дорадники перемиського єпископського ординаріату (чому не сам еп. ординаріят?) виклинають той же „Укр. Голос” за його вороже становище супроти Апостольського Престола (папи) і категорично заявляє, що він ніколи не стояв на ворожому становищі супроти с. Апостольського Престола, тільки „критично відносився до політики ватиканських дипломатів супроти нашої церкви і народу”. Сі ватиканські дипломати, після думки „Укр. Голосу”, винуваті також за нещасливу промову папи до польських студентів, в котрій він пожелав їм, щоби Польща затримала Львів і Вільно, та в котрій заявив, що „не є той повним християнином, хто не є римо-католиком” (значить греко-католики не є повними християнами) — винуваті тому, бо сю промову до польських студентів „підсунули папі” його розполітиковані дорадники”.

Ось, і маєте, а де-ж поділася папська непомильність? Входить, що папа не тільки, що не є непомильний, але й промови сам не годен зложити й читає таку, яку йому підсунуть його „розполітиковані дорадники”. Біда з папою, біда й з його „вірними Русинами”.

В тій самій статті перемиський „Укр. Голос” просить галицький єпископат, щоби той „звернувся греміально до св. Отця і представив йому, що Українці греко-католицького обряду чуються покривджені тим, що Рим мовччи приглядається як церкви на Волині переміняються за тихою згодою Ватикану на римо-католицькі костели.”

З того, що Рим до сього часу проти польського насилиства над православними Українцями ще не виступив, виходить, що галицький єпископ — і це п'ять п'ять — ще не передав, а як передав, то папа її не вислалав. Та мабуть і не вислухає, бо він наглядно хоче показати православним Українцям, яка була для них велика користь стати католиками. Про се й наш славний „Французький”, чи то пак „Канадський Українець” пише в 40 ч. ось що: „Лиш Українцям в Галичині Поляки обіцяють автономію і університет, а на православних Українців на Холмщині, Підляшші і інших місцевостях навіть не звертають уваги”.

Переконуючі аргументи за католицизмом. Треба сподіватися, що вслід за сим „Кан. Українець” подадить таке: „Всі Українці в Польщі повинні стати не тільки католиками, але й Поляками, а тоді Поляки з певністю не будуть їх переслідувати”.

Перемиський „Укр. Голос” (22 ч.) перестерігає папу, що „американські Українці грецького обряду” дуже обурені, що політику введено навіть до „Енцикліки про мучеництво св. Йосафата”, в якій сказано, що „Йосафат є першим мучеником унітів-Русинів і одним зі спеціальних заступників Польщі”.

Цікаво, кого „Укр. Голос” розуміє під „американськими Українцями грецького обряду”? Що не греко-католики, се певно, бо ми ще не чули, щоби які американські греко-католики обурювались на папу за те, що він зробив Йосафата рівночасно уніяцьким святым і спеціальним заступником Польщі. В них нема на стільки ні відваги, ні самоповаги, ні розуму. Коли-ж „Укр. Голос” під „американськими Українцями грецького обряду” розуміє Українців православних, то помилляється дуже, коли каже, що вони обурені на папу за те, що він зробив Йосафата спеціальним заступником Польщі. Помилляється тому, бо ми знали і знаємо, що Йосафат нічого з українством не мав, робив польську роботу і нищив Українців, отже нічого дивного, що він став тепер польським святым. Противно, ми обурені на тих Українців, що намаються силою відобрести в Поляків їхнього спеціального заступника й зробити з нього українського святого і то як раз за польську проти-українську роботу. От на що ми обурені!

В часі відпусту в Лежайську (8. VI. 24) один Василійнин на проповіді сказав таке: „Мені прикро, що мушу се голосити, але во імя Бога, во імя католицької церкви, хоч би навіть був і рідний батько, наколи він православний, треба від нього відвернутися”.

Сей виступ Василіянина проти православних дуже обурив деякі галицькі круги й пресу, навіть тих, які одиночко спасення українського народу бачуть тільки в католицизмі, під покровом Ватикану. Обурив він їх з двох причин: по перше, се поширює і так широку прізву між Українцями православними і греко-католиками, а по друге — се шкодить інтересам „св. Унії“.

Що ж до нас в Канаді, то повисі слова Василіянина нас не здивували. Ми до таких „релігійно-моральних“ проповідей привикли ще від часу, коли між канадськими греко-католиками зявилися піпи. Ну, а щоби бути справедливими, то треба сказати, що й українське греко-католицьке духовенство не стойте в сім згляді гірше від піпів. А всі вони закриваються „засадами“ Ісуса Христа — не ми, мовляв, накидаємося й виклинаємо „схизматиків“, але Христові „засади“. І так роспинають Христа в друге.

Якийсь Хмурий, в 28 ч. перемиського „Українського Голосу“ завзыває греко-католиків в Галичині, щоби ті „запротестували то домагалися (від Поляків) звороту греко-католицької церкви загарбаних (Поляками) православних церков на Волині“.

Що се значить? А ось що. Поляки силою відбирають від православних Українців на Волині церкви й перетворюють їх на костели. Греко-католики в Галичині, як також в Канаді й Америці, відносилися до цього байдуже — що їх то обходить, що Поляки відбирають „схизматикам“ церкви? Та ось знайшовся між ними один „совісний“ й закликає українських греко-католиків до протесту. Та тільки не думайте, що до протесту проти безправного відбирання православних церков. Ні! Він протестує проти того, що Поляки загарбавши православні церкви не віддали їх греко-католикам, але затримали собі. Ось що то значить „брать“ — як не заплаче, то бодай скривиться...

Рим не перестає робити заходи, щоби приєднати до себе східну — православну — церкву. Питання обєднання східної церкви з західною дотикає 35 міліонів православних Українців. Українці греко-католики числом около 4 міліонів також хочуть, щоби православні Українці стали греко-католиками, бо об'єднання церков лучиться тісно з національними інтересами.

Ми, православні Українці, також віримо, що весь український народ повинен відійти до однієї церкви, бо тільки тоді буде в нас зedнаний фронт і в національних справах. Не розуміємо тільки, чому Українці малиб обєднатися в чужій, ворожій церкві — католицькій, а не в своїй рідній — Українській Православній? Не розуміємо, також, чому 35 міліонів православних Українців малиб іти за 4 міліонами греко-католиків, а не навідворот? Се пригадує нам „опілку“ двох кумів. Каже одна кума другій: „Кумо, гей, кумо, зложімся на кварта горівки. Ви дайте 18 крейцарів, а я дам два, і будемо забавлятися“.

В чотирох числах перемиського „Укр. Голосу“ (в 30, 31, 32 і 33) була надрукована довша стаття п. з. „Невидима рука“, якою автор, „Жонатий священик“, доказує, що заведення примусового целібату між греко-католицьким духовенством се політика Польщі, бо так легше буде греко-католиків златиніти а з тим і спольщити. В однім уступі тієї статті читаемо таке:

„І мріють тай потішаються (себто Поляки, а чому не Рим, того не знаємо), що вже недалекий час, яких найбільше 50—60 літ мине і в „Східній Малопольщі“ не стане греко-католицького клиру і буде одно латинське стадо під латинським пластиром. І може вже який інженер-мистець рисує плян майбутнього музею-архіва в Варшаві під назвою: „Museum pamiatek po bylych Uniatach Małopolski wschodniej“.

Автор, розуміється, не вірить, що таке коли станеться (як він думає сьому запобічи, глядіть понизше), але можемо сміло сказати, що коли наші браття в Галичині не опамятаються завчасу, й не побачуть, що вони самі собі гріб копають, то й справді буде колись в Варшаві такий музей, і дуже можливо, що заложить його таки сам граф Андрей Шептицький. Він знає, що Українці на музей дуже ласі.

Але автор „Невидимої руки“ не боїться заходів Поляків (?) златиніти й спольщити греко-католиків, бо:

„Ми ще потрафимо відстояти свій тисячлітній, св. Апостольською Столицею загарантовані привілей. Ще народ упімнеться за своїм духовенством де слід... Як упадуть у стіп Апостольського Святого Престола петиції з 3000 парохій з 4,000,000 підписів, як пойде тамтуди одна — друга депутатія світлих мужів з нашої еліти, то воно не може скінчитися для нас непригожим вислідом.“

Так і хочеться крикнути: „Раби, раби, доки будете лизати руку, котра місто хліба дає вам камінь? Коли вже

раз пробудиться у вас людська гідність і не позволить облюдному Римові водити вас більше за чіс? Коли вже раз зрозумієте, що світ з погордою дивиться на рабів, які поїзають у ніг свого пана? Коли вже раз зрозумієте, що вам дорога на схід, а не на захід, що в Київі, а не в Римі, шукати вам релігійної правди, волі, справедливості? Коли вже раз!?

Свящ. С. В. Савчук.

ДОКУМЕНТ ЧАСУ.

(Читайте і судіть).

В 41 ч. „Кетолик Реджістар“ з 9 жовтня, с.р., який виходить в Торонто і є найповажнішим католицьким органом в Канаді, появилася слідуюча інтересна стаття, яку наводимо в цілості в як найточнішім перекладі.

Рутенська проблема.

Обіжник про українське питання, який видав Впреосв. Архиєпископ МекНіл до духовенства торонтської архідієцезії був відчитаний минувшої неділі по всіх церквах. Рутенська проблема досягла степеня кризи і під проводом Його Еккоцеленції монсініора Петро ді Марія, Апостольсько го Делегата, дієцезії Канади подають помічну руку для розвязання сьої замотаної проблеми.

Ми мусимо вратувати для Церкви бодай те, що з Рутенців ще остало. До тепер ми ще не сповняли свого обов'язку супроти наших українських братів-католиків. Прийшла, отже, година, коли ми можемо дати і то дати щедро, щоби вратувати душі тисячів наших канадських братів. Слова архиєпископа Торонта поємні дати богато до думання:

Торонто, 1 жовтня, 1924.

„Дорогий Отче!

Сього року робиться збірка по всіх дієцезіях Канади на те, щоби дати спромогу єпископові Русинів в Канаді залагодити пекучі фінансові зобовязання та вратувати потрібні інституції. Дві з них інституції є:

Колегія в Йорктоні і католицький тижневик друкований на українській мові в Вінніпегу (підчеркнення наші: Поклик вийшов від архиєпископа з Ст. Боніфес і Вінніпегу, які були назначені Апостольським Делегатом, як і місія для розглянення положення і пороблення заради кроків. В своїй відозві архиєпископи зазначають, що „українська проблема є найповажніша і найбільше заплутана, яка стойте перед церквою в Канаді в теперішнім часі“. Вони додають:

„Можна без пересади сказати, що найстаранійші змагання рутенського єпископа і духовенства, в сполучі з симпатичним заинтересованням і щедрою помічю зі сторони римо-католиків не поможуть, щоби затримати велике число сих людей при церкві. Ворожі сили, установлені проти них, є засильні, щоби можна було припинити численні відступлення від церкви. Від самого приїзду Українців до Канади провадилися зі сторони перетягаючих на іншу віру чинників сильні старання, щоби отягбити їх з католицької віри, і сі старання продовжуються до тепер з впертістю гідною ліпшої справи. Нема нічого дивного, що сі старання увінчалися деяким успіхом, бо все складалося на успіх. Люди приходили тисячами без своїх священиків, матеріальний добробут і незалежність, які приходили до них в нагороду за тяжку працю, робили їх байдужими, релігійні вчинки поселяли сильному розвою самолюбства через засновування даремних шпиталів, аптек і школ в найсильніших національних центрах. Найшовши в новім положенню, до якого увесь їх попередній життєвий досвід не давав їм ключа — не дивно, що бідні імігранти були розположені слухати зрадливого голосу облуди, який грав на упередженнях, відзвівався до їх гордості та задоволяв їх потреби. Щоби перестеречи, порадити, пояснити — не було нічого, хіба, в найліпші разі, то тут, то там тільки приналідний вартовий, котрого голос чікколи не виходив поза межі парохії.“

Я стояв близько сеї проблеми через 14 років і не вагаюся сказати, що католики в Канаді могли були вратувати віру українських імігрантів. Се значить, вони могли були дати їм поміч в виді школ і шпиталів, які приходячи від протестантських організацій, стали середником підконтрольні їх віри. Стараймося вратувати бодай те, що ще лишилося.

Ваш щирій

† Н. МекНіл,
Архиєпископ Торонта.

Коментарі злишні.

Один із найтемнійших заборонів — се забобон людей науки, що людина може жити без віри.

Л. Толстой.

“ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСТНИК”
 орган Української Православної Церкви в Канаді.
 Виходить що місяця.
 Видає Українська Православна видавничча Спілка.
 Редактор, Свящ. В. Кудрик.
 Передплата 1 долар за 12 чисел.

THE ORTHODOX HERALD
 Official organ of the Ukrainian Orthodox Church of Canada.
 Published Monthly.
 Published by the Ukrainian Orthodox Publishing Co.
 Rev. W. Kudryk, Editor.
 Subscription 1 Dollar for 12 issues.

Адресуйте: — Address:
 THE ORTHODOX HERALD
 379 PARR STREET, — WINNIPEG, MAN.

ЯКУ ВІРУ ПРИНЯВ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД.

Християнство на Україну прийшло з Греції. Є переказ, що перше зерно Христової науки засіяв на Україні св. Апостол Андрей Первозваний. Та се тільки переказ. В своїй історії України оповідає М. Грушевський, що вже в IX віці християнська віра стала ширитися в головніших містах України, а в 860-их роках вислані на Русь грецькі духовні охрестили богато людей, так що там навіть вислано окремого владику для сих руських християн. В першій половині X в. була церква св. Іллі в Київі а в 944 р. в трактаті (угоді) князя Ігора з Візантією згадується про християнську Русь поруч поганської. Наші предки, народ торговельний і рухливий та воївничий, мали богато взаємної з Візантією і мали аж надто богато нагоди познакомитися близьше з християнством. Однак загальне поширення християнства на Україні почалося від хрещення Руси за князя Володимира Великого в 988 р. Ставиться, отже, перед нами питання: Яку віру приняв український народ стаючи пристягненими, — віру православну чи католицьку?

З того, що так Володимир Великий як і ціла Русь, принесли християнство від православної Греції, слідує, що наші предки принесли віру православну. Такого погляду рималися всі заинтересовані — православні і католики — минувшині, тримаються і тепер, з війком „Канадсько-Українця” і його кількох безіменних дописувателів. І нараз „відшукали”, що український народ приняв віру католицьку, бо розглядають церкви, сказують західною стається, після їх тверджень, в 1054 р., а що охрещення Руси відбулося 988 р., отже наші предки, після їх виводів, охрестилися в вірі католицькій, бо перед 1054 р. цілий християнський світ був католицький, то є, належав до Риму. Так представляють тільки „історики” від „Канадського Українця”. В дійсності справа малася зовсім інакше.

Історичним фактом є, що папа римський вносив роздор і непослух в організацію християнської церкви вже з самих початків її зорганізованого життя; він не слухав вселенських соборів, які зобовязували всі християнські церкви, не виконував їх розпоряджень, заводив на свою руку зміни в правдах віри, вивісив себе понад інших епископів і ширив ересь дотично походження св. Духа. Одним словом, поводився як блудний і непоправний син церкви, і коли не помагали чі напімнення соборів, ні епископів та патріархів, то він був остаточно виклятий (екскомунікований) разом з його однодумцями зі складу правдивої церкви, аж доки не опамятається і не верне назад на лоно правдивої церкви Христової, церкви православної.

Римський епископ (папа) почав нехтувати рішення вселенських соборів й ширити ересь вже досить вчасно і був за те строго осуджений шестим вселенським собором, який відбувся в 692 р. і на котрім були представники від папи Сергія I. Сей собор, між іншим, строго осудив примусовий целіб духовенства, який завела була в себе римська церква, і потвердив рішення халкідонського собора (четвертого вселенського), що римський папа і патріарх царгородський є собі рівні (правило 28). Представники папи підписали протокол собора на знак своєї згоди на всі ухвали, які на нім запали, але папа помимо того не підчинився розпорядженням собора й заказавши оголосувати їх в підчинених йому церквах, продовжив далі свою політику. В сей спосіб папа зробив перший крок до розламу (схизми) між церквами східною і західною — розламу, за який відвічальність паде на церкву західну, а не східну.

Коли Фотій засів (в 858 р.) на царгородськім патріархіві престолі на місце усуненого Ігнатія, то (в 867 р.) скликав собор східних патріархів, який, розглянувши хибні звичаї та науки римської церкви, осудив їх як еретицькі і екскомунікували папу Николая I. Важніші з причин, які спонукали згаданий собор до такого кроку були отсі: 1. Римська церква наказувала постити в суботу; 2) завела

примусовий целіб духовенства; 3.) непризнавала права священикам доконувати миропомазання; 4) що найважнійше, самовільно додала до Символа Віри („Вірую“) слова „і Сина“ (в католицькій церкві „Вірую“ через те виходить так: „І в Духа Святого, що від Отця і Сина походить“) і сам пішла проти постанови другого вселенського собора, який Символ Віри уложив.

Вирок собора був отриманий в західних церквах і папа видимо затривожився. Він заангажував декілька вченіх монахів, щоби ті відповіли на оскарження собора в достойний спосіб, але в тім самім році імператор Василій (котрий засів на імператорськім престолі, замордувавши свого попередника) силою усунув Фотія зі становища патріарха і покликав на те становище назад Ігнатія. Сей зарядив, за згодою папи, скликання восьмого вселенського собору в 869 р., але собор розбився, не винісши жадної важнішої ухвали крім той, що признав право Ігнатієви стати патріархом на місце усуненого Фотія. В наступних роках Ігнатій і Фотій помирали і коли Ігнатій помер, в 878 р., то Фотій став знов патріархом. В 879 р. був відновлений в Царгороді перерваний собор з 869 р., на який знову прибули папські делегати. Сей собор викляв (екскомунікував) всіх тих, котрі самовільно і проти рішення вселенських соборів додавали будь що до Символа Віри. Папа римський знову не підчинився ухвалам собору і тим самим став в друге виклятий зі складу всесвітньої церкви.

Послідовну пробу опамятали західну церкву й направили її на правдиву дорогу зробив патріарх Михайло Керулярій. В 1053 р. він написав разом з болгарським митрополитом листа до одного з західних єпископів, в якім вказував на хибність науки і поступовання папи і завізвав західних єпископів відорватися від него. У відповідь папа післав до Царгороду своїх делегатів і ті відчитали в імені папи екскомунікацію патріарха і цілої східної церкви. Ввиду такого поступовання папи, царгородський патріарх скликав знов собор, на який прибуло близько тисячі єпископів і священиків і сей собор проголосив в 1054 р. третє з ряду і вповні засłużене викляття папи і римської церкви.

В виду повищих фактів кожному мусить бути ясно, яку віру приняв український народ за князя Володимира Великого. Охрещення Русі в 988 р. то є 296 років після того, як папа римський вперше осуджений собором, в 692 р., 1521 років після то, що римська віклятий перший раз в 867 р., а 109 літ після того, як папа був виклятий другий раз, в 879 р. Годіння, отже, що український народ приняв в 988 р. віру католицьку є чистим баламутством і ложею. Що ж до 1054 р., на який так покликуються „історики“ від „Канадського Українця“, то в нім тільки закінчилася остаточна проба зі сторони східної церкви навернути римську церкву до правдивої соборної апостольської церкви. Твердити, що до 1054 р. східна церква була римо-католицькою, можуть тільки люди, які або не знають історії, або свідомо перекручують історичні факти на те, щоби ширити між людьми ложі і баламутство.

Володимир Великий і весь український народ приняв християнську віру з Царгороду, отже приняв таку віру, яка там тоді була а саме віру православну. Ось що каже про це сам Володимир Великий в своїй грамоті: „Въспрѣѧ сѧ святое крещеніе отъ греческаго царя и отъ Фотія, патріарха царегородскаго“ (Історія України, том III, стор. 285, видання 2). Чи треба ще більшого доказу, яку віру приняв український народ? Не малої ваги є також факт, що через кілька перших століть християнства на Україні єпископами і митрополитами були майже виключно Греки, яких посилали туда царгородський патріарх, а він чайже не посилає туда католиків, тільки православних, бо сам був православний.

Український народ приняв віру православну і затримав її до сьогодня в повній чистоті з війком тих не багатьох, котрі з примусу, або через несвідомість відворвалися від святої православної церкви і відреклися Христа, як голови церкви, а натомісні покланяються папі. Але тепер вже й всі почали пізнавати правду й дасті Бог, що в короткому часі весь український народ буде покланятися Єдиному Богові Живому в Єдиній Рідній Церкві — в Церкві Української Православній.

Свящ. С. В. Савчук.

Життя людини без віри — се життя звіряти.

Суть кождої релігії полягає в відповіді на питання, на які я живу й які мое відношення до безмежного світу, що мене оточує. Нема жадної релігії, від найвищої й до найпримітивішої, яка не малаб у засаді своїх сього встановлення відношення людини до оточуючого її світу, або початкової причини його.

Л. Толстой.

Свящ. С. В. Савчук.

ЯК ПОВСТАЛА УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В КАНАДІ.

(Дальше).

VIII. ОПРОБА ЗАВЕДЕННЯ ІНКВІЗИЦІЇ В КАНАДІ.

Другий Український Народний Зізд в Канаді остро осудив роботу епископа Будки і його духовенства й виніс зглядом них таку ухвалу:

„Український Народний Зізд, зареєстрований числом 700 делегатів з різних провінцій Канади, зваживши, що часопис „Казад. Русин”, орган Преосв. еп. Будки, як рівнож сам Преосв. епископ на всяку изподній йому священиків, накидається в жечесний спосіб на всяку изподній роботу серед українського народу в Канаді, а головно на Інститут Петра Могили в Саскатуні, що така їх кирина робота стремить до сього, що би нищити всяку просвітно-культурну роботу, яка незалежить від епископської церковної корпорації і що її відчувається дуже болючо і з великою стратою в нашім народному життю — то в виду висиха наведених фактів, цей Зізд пітнє сих ворогів народного поступу і ухвалює Ім за служену нагану за їх до теперішньої кирина роботу, сподіючись, що га будущість вони змінять своє поступовання і місто шкодити, будуть помагати в народній роботі.”

Здавалося би, що такий сильний протест зі сторони Народного Зізду, хоч трохи опамятає епископа Будку і його духовенство, тим більше, що зізд складався, переважно з греко-католиків, — вірних епископа Будки, — але сталося інакше. Засліплений рабським підданством Римо-ви та французьким церковним властям в Канаді, він почавше лютіше переслідування нелюбих йому людей і Інституції, послугуючися при тім середновічними способами — церковною клятвою. Приходила великолінна сповіль і він дав своїм священикам розпорядження, щоби вони не важилися сповідати нікого з тих, котрі мали в Інституті своїх дітей, як також тих, котрі пітпомагали Інституту морально чи матеріально (грошово). Рівночасно він дав розпорядження, що священики не сміють ховати, а церковні громади не сміють на цвінтар приймати нікого з тих, які умерли без великої сповіди. Іншими словами, еп. Будка виключив з церкви всіх тих, котрі не симпатизували з його заходами тідчинити всю українську просвітно-культурну роботу в Канаді під римсько-французьким контролем і думав, що в сей середновічний спосіб прымусітъ народ відречися своїх переконань та піти на сліпо за ним.

Дотичні своїх, повисше наведених розпоряджень, еп. Будка, дня 24 червня, 1918 р. на католицькім вічі в Йорктоні, Саск., сказав таке: На нього безпідставно нападають погані люди за його виступи проти Інститута. А він пости Інститута не виступав і не виступає. Се виступають Христові засади (!). Він також не вине тому, що не може сповідати прихильників Інститута. Він навіть рад би їх обслугити, в нього чайже є милосердя, та се зноз противилося засадам, котрі постановив сам Христос (!) і проти котрих він (еп. Будка) виступати не може. З цвічтарями те саме: не можна несповідаючи (себто прихильників Інститута, котрим епископ відобрав право сповіди) на посвяченім місці ховати, бо там свиней (!) не треба. Для них місце за цвінтарним плотом, і тому він порадить всім своїм вірним прибити коло кожного посвяченого цвінтаря дві написі, а то: „Тут цвінтар для людей” і „Тут цвінтар для свиней”. Подібне говорив на інших вічах і місцях, які відбував того літа.

А піпи торжествували й поводилися з людьми неначе інквізитори. Тоді, коли совісніші (хоч далеко не всі) з українських священиків дивилися на розпорядження епископа „через пальці”, то піпи че тільки, що як найсовісніше виконували розпорядження епископа, але ще й від себе на власну руку, не мало до розпоряджень додавали. А се їм вдавалося, бо хотя вони знаходяться під номінальною юрисдикцією епископа Будки, то в дійсності руководяться законами свого чина і розпорядженнями свого ігумена і то до такої міри, що дуже часто розпорядження епископа для „всіх” його священиків, їх не доторкають. Що більше, епископ віддав їм до обслуги деякі округи, як Йорктон і Айтун в Саскачевані та Комарно в Манітобі (звідси народ вже їх вигнав) і в тих округах церковними справами завідує ігумен Редемптористів, а не епископ. Коли, приміром, одна громада з Йорктонського округа посылає до епископа одну депутатію за другою з прошальною, щоби він забрав з їх церкви піпу й надав українського священика, то епископ остаточно відповів їм отверто, що він не має з тим нічого спільнога і вони мусять вдаватися до ігумена Йорктонського монастиря, бо їх церква належить до оо. Редемптористів.

Щоб показати, з яким ентузіазмом піпи виконували розпорядження епископа відносно прихильників Інститу-

та, вистарчать слідуючі приміри: Один піпа відказався кілька разів сповідати одного чоловіка тільки через те, що його повнолітній син, який удержував себе в школі власними силами, перебував в Інституті, і він мусів іхати до сповіді до самого епископа. Другий піпа відправив молодого чоловіка два рази від сповіді через те, що той був гостем на Другім Народнім Зізді в Саскатуні. Сей самий піпа в часі інфлюенци в 1918 р. відказався уділити Святих Тайн вмираючому чоловікові за таку саму провину.

Та се ще не все. Заохочені станом річей, вони пішли ще далі. Один говорив в околиці Мелвіл, Саск., таке: „Пошо вам України?! Вона вам спасення не дасть. Ви є католики і сего вам досить”. Другий накидався на Шевченка, Франка та Павлика, називаючи їх п'янцями, розпушниками, безбожниками. Третій, кажучи так виховав в своїй школі українського хлопця, що той прихавши до дому, виколов Шевченкові очі — схизматик, мовляв. А всі разом заводили в греко-католицькій церкві почитання чужих святих, зневажали грецький обряд та представляли перед світом греко-католиків, як римо-католицькі шлюбні посвідки, які видають тим парам, що беруть у них шлюби. Се роблять і українські греко-католицькі священики, а навіть сам епископ Будка.

І мимоволі хочеться сказати: Чи довго ще буде український народ нести на своїх плечах тягар, наложений на нього чужими? Чи довго ще має він бути нічкемним, безсильним рабом, чи може ще нині-завтра порвутися пута вікові і стане з раба величезний могучий, котрий вкінці скаже своє слово — могутне слово — і почне його весь світ, а в першій мірі його гнобителі — чужі і свої?!

(Дальше буде).

ПОНЯТТЯ ВІЧНОСТИ.

Люде, яким Бог на душу положив обовязок думати і так бути світлом і проводом для других, нераз засталися над тим — що се таке Вічність, де її початок і кінець? Але відповіді не знайшов ніхто. Не мав слів вілловід людський розум і лише серце вілловідало Вічність, се не час і не простір, але той Бог-Володі якому міститься істновання світа і з якого серця виліття вселенної. В Ньому одному Вічність заміни.

Хотя собі уявити ту божеську Вічність, праведний цар Давид кличе:

— Перше, нім гори повстали, нім соторив ти землю і весь світ, від віку до віку ти еси, Боже. Бо тисяча літ перед очима твоими, мов день вчораший, що минув. Днів же нашого віку сімдесят літ, а коли при силі вісімдесят літ, то слава з них така, що труд і болізни. Час бо скоро минає і ми зникаємо. — Пс. 90.

Над Вічністю роздумував св. Теодозій, а коли заснував побачив ангела, який сказав:

— Стоячи на землі хочеш землю піднести. Вічність, се Святиня, перед якої дверми чоловік може молитися, але до неї не увійде. Але щасливий, хто відчув душою, що він перед дверми Вічності.

Прикметами Вічності покаже велич Божу і М. Шашкевич, коли каже в Псалмі:

— Той, що звелів нічому зродити світи, величне сонце і тьми звізд, що волів темноті перекинутися в світло, з котрого долоні сверкнути вогні і вдарити води, котрого не видиме око видить гадки душ наших, котрий спрят собою беззначаток і безконець, котрого серце всему світу серце, а воля — гаразд всіх віків і всіх сторін щастя — той з тобою! — Бог з тобою!

Та коли наш розум силується обняти Вічність, то запитаймо своїх приятелів, кілько років буде з міліона днів. І відповізять нам ріжно.

— Може літ двайцять — скаже один.

— Може трийцять, п'ятьдесят, вісімдесят — скажуть другі.

— Може буде сто років — скаже ще один.

Але не вгадає ніхто. З міліона днів було би 2,735 літ. Від Різдва Христа до нині не минуло ще міліона днів.

От яке велике число міліон! Ми і числячи його, не розуміємо ісповіді його величини, а щож доперша думати щам про вічність!...

Не зміст віломих наук, як божественних окрить (бо се зветься теологією), але зміст усіх наших обовязків взагалі, як Божих заповідей, складає релігію.

Кант.

Той, хто знає правила здорового розуму, — нищий від того, хто їх любить. Той же, хто їх любить, — нищий від того, хто їх додержується.

Хінська мудрість.

ХТО ТРИМАЄ З МОСКАЛЯМИ.

або
„ЛОВІТЬ ЗЛОДІЯ”.

У французько-греко-католицьким органі, в „Канадському Українці”, вже не раз й не два були натяки, а то й твердження, що Українська Православна Церква тримає з Москолями, придобреється Платонові, тягне до Москви. Дехто мігби подумати, що се тільки безплянова писанина греко-католицького органу, та в дійсності справа мається інакше. „Канадський Українець” робить се пляново і знає, на що робить. Він знає, що Українська Православна Церква в Канаді „тягне” за Москолями так само, як за Римом. Він знає, що Українська Православна Церква в Канаді визнає, що „я” українського народа однаково далека Москва як і Рим. Він все се знає, але се йому не шкодить говорити, що Українська Православна Церква тягне за Москолями. Коли знайдеться хоч одна невинна душа, що повірить його словам, гаразд, і се добре, а коли ні, то його писанина може послужити іншим цілям, а саме: відвернути увагу людей від роботи французько-греко-католицької компанії. „Канадський Українець” і його зверхники придережуються тактики злодія, який тікає й кричить „ловіть злодія”. Придережуються тактики того традиційного злодія, бо фактом є, що якраз вони — „Канадський Українець” і ціла греко-католицька церква, а згідно її керманичі — а не Українська Православна Церква тримають з Москолями. Докази? Є їх аж надто богато. Тоді, коли греко-католицька церква — духовенство й преса — люто нахидається й накидається на Українську Православну Церкву, то проти російської православної місії — такої-ж православної як українська, а до того крайно ворожої українському народові з точки погляду національного — не сказали ще ані словечка, а навіть давали і дають їм так моральну як і грошеву поміч.

З минувими задосить пригадати кацапський часопис „Буковину”, який нібто видавав прот. Божик, а в дійсності видавав „Канадський Українець”. Цілею „Буковичі” було нищити Українську Православну Церкву, а тим мім скріпляти російську православну місію. Не інакше тає справа з виразно кацапською газеткою „Канадська Жизнь”, якої фактичним видавцем був один з найменших стовпів греко-католицької церкви в Вінніпегу, котрим епископом Будкою має дуже близькі і постійні взаємини. Видавав на те, щоби шкодити Укр. Православній Церкві, не звертаючи найменшої уваги на те, що шкодить він тим не так самій Українській Православній Церкві, як цілому українському народові. Сей самий стовп греко-католицької церкви брав участь в московськім, Платоновім, соборі, який відбувся 16 липня с. р. в Вінніпегу, як московський довіренник. Він також брав участь в мітингу московської православної громади в Вінніпегу, на котрім був присутній ново-прибувши московський епископ Аполінарій. І мусить ся вірити, що все се він робить за згодою і порозумінням з еп. Будкою, бо ж він має славу правої руки еп. Будки. Та помимо сего всого „Канадському Українцеві” не шкодить кричати, що Українська Православна Церква тягне за Москолями, тримає з Платоном, ширить між своїми вірними московфільтро. Звичайно, „ловіть злодія”.

Послідними днями довідуємося, що се братання між греко-католиками і Москолями не обмежується на самий Вінніпег, але поширюється воно і на кольонії, і то навіть славними піпами-Редемптористами. З Шіго, Саск., доносять слідуюче:

„Коли до української православної церкви в Шіго заходить на 24 серпня с. р. Високопреосвящений Архиєпископ Іоанн Теодорович, то до церкви прийшло і декілька другорядних греко-католиків з церкви св. о. Николая (другорядних, бо тут католики діляться на дві класи: першої і другої — відповідно до того, як за близько стоять до священика), але свою приналежність до католицької церкви, деякотрі з них заманіфестували тим, що не брали найменшої участі в богослуженню, то є, не хрестилися і не клякали разом з іншими. Кілька днів пізніше до кацапської церкви, пів мілі від Шіго, загостив так званий епископ Філіпповський і на його богослужіння прийшло споре число греко-католиків з повисше згаданої громади, але прийшли вже не тільки другорядні, але й першорядні, такі, що вважаються гордістю своєї громади. Та не тільки, що прийшли, але й повну участь брали в богослуженню — хрестилися, клякали, тримали свічки та цілували в руку Філіпповського і його батьушку Івахнюка. Значить, хрестилися в українській православній церкві — се гріх непростимий, але в московській православній церкві, то не тільки хрестилися, але й руки кацапам лизати можна. Чому? Ма бути тому, що наші греко-католики привикли кланятися й.

поважати всіх, тільки не своїх. Байдуже їм, чи Москаль, чи Бельгієць, щоби тільки не свій, бо хтож видів, щоби своє рідне любити? Як не Рим, то хай вже буде Москва, та щоби тільки не Київ.

Відіхав Архиєпископ Теодорович, відіхав і Філіпповський, а по них приїхав до церкви св. о. Николая Редемпторист Бала. Цілу проповідь говорив про проклятих „схизматиків”, та говорив так, що всім видавалося, що він говорить тільки про „схизматиків” українських, з архиєпископом Теодоровичем на чолі. А при кінці проповіді піднісся на такий високий уровень люті, що мусів закінчити проповідь неперехрестивши. Сам, видно, догадався, що перехреститись по такій, повній ненависті до братів по національноті, проповіді, було святотацтвом. По богослужінню запросив перворядних католиків до себе на станцію на наради. Там до самої півночі доказував їм, який великий гріх лоповнили ті, які ходили до „схизматиків” до церкви і наказував, щоби вони ніколи більше не важилися стрічатися з православними.

Тоді один зі свідоміших між присутнimi запитав о. Бала, як вони мають поводитися супроти православних, котрі живуть з ними в сусідстві, чи мають жити з ними як з людьми, чи мають оминати їх як прокажених, та що мають зробити, коли треба піти до православних на похорон, чи в якім іншім випадку. о. Бала відповів без надуми, що не сміють з православними стрічатися під жадним зглядом. „Чи се, отче, після науки Ісуса Христа, котрий вчив, щоби любити не тільки приятелів своїх, але навіть ворогів?” — запитав той самий. На те о. Бала змішався і вкінці мусів погодитися, що треба з православними в важких випадках сходитися, але під жадним усіляким не можна заходити до їх церкви, навіть в разі похорону чи. „А в їх церкві що, чорт? — гірко завважав той самий чоловік. Але о. Бала вдарив зараз на ось яку струну: „Але ви мусите знати, котрі є справедливі православні, а котрі ні. От ходили ви подивитися до церкви коло Шіго (се та кацапська) і я нічого немаю проти того, бо вони правдиві православні, і їх епископ (себто Філіпповський) справедливий (мабуть тому, що, як кажуть, висвятили його на епископа два ксьондзи), але як ви сміли іти до тих Українців і як вам не гідко було цілувати того Теодоровича в руку (хоч ніхто з них архиєп. Теодоровича в руку не цілував, цілували Філіпповського, та о. Бала свідомо перекрутів факти на те, щоби показати яким вірним, які страшні огидні є ті Українці), коли він не є жадним епископом, бо його вибрали на епископа народ, а не папа? Ви скажіть якому, що я не ві знаю його за епископа”.

Щож ми з повищого бачимо? Бачимо, що так „Канадський Українець” як і епископ Будка та піти з обміркуванням пхають менш свідомих православних Українців в обійми московського православія, в обійми кацапів, щоби тільки відорвати їх, або недопустити до злуки з Українською Православною Церквою. Так, епископ Будка і його орган та попи волють, щоби православні Українці оставали під впливами Москалів, бо вони не можуть знести того, щоби народ був свідомий і покланявся та служив свому Богові, а не чужим божкам. Будучи самі рабами французької католицької цолітики та Риму, вони не годні знести, щоби народ був свободний. Раб є все рабом, і лише тоді чується щасливий, коли бачить других рабами. Так, еп. Будка і його попи та орган бажають бачити Українців в Канаді рабами (чи Риму, чи Москви, все одне, щоби лиш рабами) та тільки чи дочекають вони того? Поживемо, побачимо.

Свящ. С. В. Савчук.

Правдива релігія — се таке, встановлене людиною, відношення до оточуючого її безмірного життя, котре звязує її існування з сією безмірністю й керує її вчинками.

Л. Толстой.

Молітесь Богу.

Як пробудиши у ранці —
На Бога згадай
І молиту ширим серцем
Д'Нему посытай.
Він учує мольби твої,
Ласку надішле,
І в здоровлю, Божім мирі
Весь день промиле.

Як лягаеш спочивати
У вечер трудний,
Знов до Бога помолися,
Щоб Господь святий
Дав щасливо ніч проспати,
Збудитись здоров,
Бо Він нам в ночі і в днину
Заступник, покров.

Як підоля тя притисне,
Як надія вся
Зникла, в безвісти пропала,
То довженість твої —
Знов до Бога помолитись:
Він в душу твою
Як росою з неба злиє
Благодать свою.

Як у щастю дні за дніми
Минають тобі,
Як не знаєш, що то сльози
Крізь я, гіркі —
То знов д'Нему без останку
Мольби посытай
І безміру Божу ласку
Широ величай.

І. Воробкевич.

До Українського Православного Загалу в Канаді

Дорогі Браття і Сестри!

Отся світлина представляє, як буде виглядати Українська Православна Церква в Вінніпегу, коли буде скінчена.

Будова церкви почнеться слідуючої весни, а що церква в Вінніпегу буде дійсно Катедрою Української Православної Церкви в Канаді, то Українська Православна Громада в Вінніпегу звертається до вірміх і прихильників Рідної Церкви з її Ка наді з юріякою просьбою причинитися своїми датками до будови цього Храму Божого.

Щоб увіковічнити пам'ять тих, котрі причиняються до будови Катедри, — лоти під Катедру поділені на понумеровані квадратові фути і за кожного доляра жертви запи- суються один квадратовий фут на жертвовавця. Імена таких властителів квадратових футів будуть переховуватися в катедральній церкві так довго, як довго ся Катедра буде існувати.

Коли хто хотів заняться розпродажею квадратових футів, то най ласкато зголоситься на адресу касієра. До нього треба також слати всі жертви. Адреса касієра:

Н. І. BLOK, — 210 DUFFERIN AVE., WINNIPEG, MAN.
За Комітет Української Православної Церкви в Вінніпегу:

В. Новак, голова. **В. Купченко, писар.**

За Жіноче Українське Православне Товариство в Вінніпегу:

П-ні О. Свистун, предс. **П-на А. Романчич, писар.**

ОДЕН ШЕПТИЦЬКИЙ НА МІСЦЕ ДРУГОГО. (Для запамятання).

„Діло”, а за ним і філадельфійська католицька „Америка” подають такий факт:

Митр. Шептицький вислав від себе до Риму предложення, щоби епископом-суфраганом (епископом-помічником) у Львові іменовано о. д-ра Теодозія Галущинського ЧСВВ (Чину св. Василія Великого — Василіянин), теперішнього ректора львівської духовної семінарії.

Рівночасно капітула святоюрська (прибічники Шептицького) звернулась від себе з окремим предложенням до Риму, щоби епископом-суфраганом для Львова іменував римський престіл (папа) о. Климентія Шептицького, ігумена чина Студитів в Уневі, рідного брата митр. Шептицького.

Справа львівської суфраганії буде порішена мабуть шо-йно за кілька місяців, бо рим

ська курія мусить ще перевести переговори з польським урядом.

Отже ясна справа! До помочи одному Шептицькому має прийти ще й другий, що би коштися засісти на митрополичім стільці. Се одно!

Друге те, що Рим в спра- вах греко-католицької церкви радиться Полякам. На що Польща згодиться, за тим за явиться і папа, або інакше сказати — справами греко-католицької церкви не розпоряджають ані самі греко-католики, ані навіть папа, але Поляки. Папа лише прибиває печатку на польське рішення, а греко-католики мусять приймати мовччи, що ім Поляки дадуть в руки.

А капітула... Се-ж дорадники, а влаштво прислужники Шептицького, яким близьша католицько-панська Польща, ніж хлопська Україна.

А який буде дальший хід всього того?

ЦЕКОВНІ РІЧИ, РИЗИ І КНИЖКИ.

Через редакцію „ПРАВОСЛАВНОГО ВІСТНИКА” можна замовляти всі церковні річи, як фелони, чаши, кадила, свічки, хрести та церковні книжки.

Пишіть на адресу:

THE ORTHODOX HERALD,

379 PARR STR.,

WINNIPEG, MAN.

ПЛАТЯТЬ ПО ЗАСЛУЗІ.

„Діло” з 21 вересня 1924 подає таку новинку:

Святий Йосафат на Індексі.

— Польська державна прокураторія при окружному суді в Золочеві почала карне додохдження проти пароха села Барилова в Радехівському повіті, о. Івана Нагурського, який називав св. Йосафата „вірним сином гр. кат. церкви й українського народу”. За те місцева поліція зробила донос, на основі якого закинено о. Нагурському злочин з §302 з. к.

Не можна сумніватись, що „Діло” подаючи наведену новинку, розуміло, що о. Нагурському Полякам заподівають кривду. Чому, мовляв, нашого руського святого не можна руським звати! А однакож в сім випадку вина таїки за Нагурським... хоч і не кощече супроти Польщі. Коли папа по війні прислав до Варшави Полякам (не до Львова, хочби і Шептицькому!) Йосафатову свічку; коли той же папа минувшого року енциклікою оголосив цілому католицькому світові, що Йосафат, „се оден зі спеціальними заступниками Польщі”; а ще даліше, коли нагадаємо, що і сам Йосафат в листі до Сапіги (12 березня 1622) писав, що в своїй роботі кермується „волею Єго королівського Величества і добром Річипосполітої — отже інтересом Польщі, то не буде найбільшим злочином говорити, що Йосафат є вірним сином українського народу? Неважек той, що служив вірно королеві і Польщі і для їх добра нищив український народ, міг в той сам час бути вірним сином України?

Се все повінен був Нагурський розуміти і не звати народного ворога сином народу. Щож до Польщі, то не вна річ, що в її інтересі було би підтримувати такі проповіді, та коли вона має свої окремі рахунки і передслідує Нагурського, то все таки з боку Українців не може бути співчуття до передслідуваного. Він же дістаете по заслузі, хоч поки що і не з рук тих, яких зводить на маниві.

ЩО НАМ ПІШУТЬ.

Україна, Н. Дак.

Слава Ісусу Христу.

Всеч. о. Редактор!

Я отримав вже пару чисел любого Православного Вістника з котрого я дуже задоволений, бо сей часопис є дорогим приятелем нашого народу, що бореться за наш скотуваний укр. народ і його церкву. Ви о. Редактор є дум сівачем, котрий засіває зерно правдивої науки Христової. Ви є кетгзаничем, котрий провадить наші вимушені та скотувані українські народі правдивою дорогою. Ваш часопис є тим. Мойсієм, котрий має вивести наш український народ із римської та московської душевної неволі. То нехай Господь Всемогучий скріпить Ваші сили до дальнішої праці, і наї поможе Вам зтуртувати наш народ під одним прапором. На Вас спирається всілякі клевети, наруги, та

Православний Календар Рік 1924.

(Після нового стилю)

ЛИСТОПАД

1 С Прор. Йоана

2 Н 20. по С. Артемія

3 П Ілліріона Вел.

4 В Аверкія, 7. Муч.

5 С Ап. Якова, бр. Госп.

6 Ч Ареї, Атаназ.

7 П Мч. Маркіана

8 С Вмч. Димитрія

9 Н 21 по С. Мч. Нестора

10 П Мч. Параскеви

11 В Мч. Анастазії

12 С Зеновія і Зеновії

13 Ч Стхія, Амілія

14 П Косми й Даміана

15 С Мч. Акіндина й др.

16 Н 22. по С. Акепсими

17 П Іоаннікія

18 В Мч. Галактіона

19 С Павла еп.

20 Ч Ероніма, Лазаря

21 П Собор Михаїла Арх.

22 С Онисифора, Теоктиста

23 Н 23. по С. Ерасті, Ореста

24 П Теодора Стр.

25 В Івана Милост.

26 С Івана Золотоуст.

27 Ч Ап. Філіпа

28 П Гурія і Самона

29 С Ап. і Єв. Матея

30 Н 24 по С. Григорія н.

очернення, але стійте твердо як скала, а Всевишній Господь Вам допоможе. Він Всесильний дасть що ще засвітить та сонечко правдивої Христової науки і тим нашим душевно поневоленим братам, котрі ще блукають в римській та в московській темряві. Бо і ми тут на свободій землі Вінніпетона, на Україні, Н. Дак., вже скинули римську шляху ще від 1916 року і маємо тепер доброго та щирого свята. Льва Веселовського, котрій широ працює між нами й веде нас до країці долі.

На сім кінчу сих моїх пару слів котрі пишу до Вас, Всеч. о. Редактор, від цілого серця, та тільки прошу не прогніватися, що може дещо не так сказав, як треба, бо я є простим греко-католиком.

Дмитро Павлюк.

СОБОР У. П. Ц. В КАНАДІ.

(Продовження зі сторони 7-ої.)
ширих борців за рідину справу і від цілого українського народу, що стремить до тієї самої цілі, до якої і ви стремите. Божа ласка нехай обедне цілій наш народ одною чумкою, одним розумінням і поведе його одним спільним шляхом до країці долі...

На сім передпологнів сесія собору закінчилася.
(Дальше буде).

Від Редакції.

Український православний загал привітав появу „Православного Вістника” з великою радістю. Про се свідчать многі похвалальні листи, які ми до тепер отримали, як також чи-сло передплат, які до цього часу вплинули.

Однакож недостача „П. В.” се те, що він виходить лише раз на місяць. Пишуть нам наші читачі: „Так довго приходиться щодні від одного числа до другого. Чи не можна видавати „П. В.” бодай два рази на місяць?”

Щоб видавати „П. В.” частіше, треба більше грошей, отже треба більше передплатників. Ми не дістаемо чужої помочі так як другі релігійні органи в Канаді.

Гроши тепер має кождий, отже ніхто не сміє занедбувати свого обов'язку супроти свого релігійного органу.

Вирівнюючи передплату просимо зазначити, від якого числа часопис отримаєте.

Ред. П. В.